

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI

5 — Calea Rahovei — 5

Lângă Palatul justiției

S U M A R

O nouă jurisprudență cu privire la art. 7 § 5 din Constituție ;

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Curtea de apel București secția I: *Păuna G. Popa Văduva cu J. Th. Megherelu și alții cu o Adnotație de d-l Gr. V. Maniu;*
Camera de punere sub acuzare a Curții de apel Craiova. *Petrache P. Docea cere liberarea provizorie.*
Bibliografie.

O nouă jurisprudență cu privire la art. 7 § 5 din Constituție

Prin o decizie recentă dată în secțiunile unite, și publicată în *Curierul Judiciar* No. 84 din 12 Decembrie 1904 și *Dreptul* din aceeași zi, Inalta curte de casațiune și justiție stabilește principiul că străinul donatar de imobil rural în România de și nu devine proprietarul imobilului dăruit, totuși are drept la valoarea lui. Iată o nouă derogățiune la regula consfințită de articolul 7 § 5 din Constituție după care «numai Românii sau cei naturalizați români pot dobândi imobile rurale în România».

Această derogățiune, se justifică ea oare din punctul de vedere juridic și legal? Resultă ea oare în mod logic și necesar din aplicațiunea principiilor relative la chestiunea care ne preocupă? În modul de a vedea adoptat de Inalta curte, răspunsul afirmativ pare a se impune. În adevăr, Inalta curte consideră soluțiunea dată ca o consecință firească a jurisprudenței sale constante relativă la interpretarea art. 7 § 5 din Constituție. Iată cum se exprimă Inalta curte în această privință: «Considerând că este de principiu, tras de jurisprudența constantă a acestei Inalte curți, din combinațiunea sus citatelor texte de lege cu art. 680 Cod. civ., că art. 7 din Constituțiune neridicând streinilor dreptul de moștenire și, pe de altă parte, că Statul neavând un drept de succesiune la averea particularilor de cât în lipsă de ori-ce alt moștenitor, streinii conservă această calitate cu toate efectele ce legea

civilă recunoaște unui moștenitor, cu singurul temperament că, pentru imobilele rurale, ei nu pot poseda asemenea imobile în natură, însă au dreptul la valoarea lor ;

«Considerând că această interpretare a art. 7 al. V din Constituțiune, aplicabile la succesiunile ab intestat și la legate, trebuie, pentru aceleași motive, să se aplice și la donațiuni».

Resultă din considerentele mai sus citate, care constituie de altminterlea toată argumentarea ce servește de basă deciziei în chestiune, că Inalta curte asimilează din punctul de vedere al art. 7 § 5 din Constituție, succesiunile ab intestat și testamentare cu donațiunile și, prin urmare, aplică pentru identitate de motive, aceeași interpretare a dispozițiunii art. 7 § 5 la aceste trei categorii de acte juridice.

După părerea noastră, asimilarea făcută este greșită și de aceea ne propunem să examinăm această chestiune în articolul de față.

În adevăr, iată considerațiunile de drept pe care se întemeiază Inalta curte pentru a recunoaște străinului, moștenitor ab intestat sau testamentar, dreptul la valoarea imobilelor rurale aflătoare în patrimoniul la care succede: din art. 7 § 5 din Constituțiune, nu se poate deduce, zice Inalta curte, intențiunea legiuitorului de a exclude pe străini din rândul moștenitorilor săi că ar fi voit să admită pentru transmiterea imobilelor rurale, o altă ordine de succesiune de cât aceea prevăzută de Codicele civil, derogând astfel la principiul stabilit de legiuitor în materia succesiunilor că nu se ține seama de natura bunurilor în regularea ordinei de transmitere a succesiunii; de unde urmează că în principiu străinul are calitatea de moștenitor cu toate efectele ce legea civilă atribuie acestei calități și în special el este investit, din momentul morții persoanei căreia ei succede, cu dreptul de proprietar al averii mobile și imobile căzute în moștenirea sa. Conclusia care s'ar impune, după părerea Curții ar fi prin urmare că singura interpretare ce s'ar putea da art. 7 care să fie în concordanță cu dispozițiunile legii civile în materie de moștenire, n'ar

putea fi alta de cât aceea că legiuitorul constituant a înțeles să ridice moștenitorului străin dreptul de a posedea în natură imobilele rurale care s'ar găsi în moștenirea deferită unui străin, dar nu a putut înțelege să nu-i recunoască dreptul la valoarea acestor imobile, de oare-ce acest drept îl aŭ *fi* în *calitatea de moștenitori* în *virtutea dreptului de proprietate* ce 'l atribue legea acestei calități, formulă întrebuintată de Inalta curte în decizia sa din 15 Mai 1897 dată în secțiuni-unite, decizie care a inaugurat jurisprudența Inaltei curți în această materie, care formulă se găsește identic reproducă în o altă decizie din 15 Octombrie 1897 a secțiunei I-a; fie că dreptul la valoare i s'ar recunoaște în *calitate de creditor* al valorii imobilelor rurale făcând parte din patrimoniul autorului său, căci fiind moștenitor «el are dreptul de a realiza în bani valoarea bunurilor succesoriale care e patrimoniul său», formulă întrebuintată de Inalta curte în decizia din 15 Ianuarie 1898 dată în secțiuni-unite.

În ce privește în special succesiunile testamentare, Inalta curte prin decizia sus menționată din 15 Mai 1897 le asimilează în totul cu cele ab intestat căci zice Curtea, testatorele este presupus că a înțeles să se raporte la lege în privința întinderii ce are a se da dispozițiunei sale testamentare.

Am arătat în o serie de articole publicate în *Dreptul* din anul 1899 (1) nu numai că aceste două interpretări se deosebesc una de alta ca să nu zicem că se contrazic, dar mai mult de cât atât argumentele pe care le invoacă Inalta curte în sprjinul fie a uneia, fie a celei-alte interpretări, nu resistă unei analize mai serioase.

În adevăr, în prima interpretare se recunoaște streinului moștenitor *dreptul de proprietar al averii atât mobile cât și imobile căzute în moștenirea sa*, dar *în acelaș timp i se tăgăduiește dreptul de a posedea în natură imobilele rurale cuprinse în moștenire*. Cu alte cuvinte, străinul moștenitor ar avea dreptul de proprietate asupra imobilului rural fără dreptul de a 'l posedea în natură. Or, ce este posesiunea alt-ceva de cât exercițiul în fapt al dreptului de proprietate saŭ al desmembrămintelor sale, adică o concretizare prin fapte materiale a unui drept?

Dacă se conține din punctul de vedere juridic ca să existe o posesiune fără un drept care să-i servească de basă, nu-i mai puțin adevărat că existența dreptului implică în mod logic și necesar posibilitatea de a 'l exercita adică posesiunea.

Resultă din termenii clari și categorici ai art. 7 § 5 din Constituție că legiuitorul constituant a

ridicat străinilor însuși dreptul de a dobândi imobile rurale, iar nu numai exercițiul dreptului de proprietate dobândit care constituie o pură stare de fapt.

Fie că s'ar considera că art. 7 § V din Constituție scoate din comerciŭ pentru străini imobilele rurale după cum susținea regretatul Degré, fie că s'ar admite, după cum credem noi că este mai juridic, că menționatul articol crează o incapacitate pentru streini de a dobândi asemenea imobile, în toate cazurile art. 7 § 5 reglementează situația unei categorii de bunuri saŭ a unei categorii de persoane din punctul de vedere al dreptului în sine, iar nu din punctul de vedere al unei stări de fapt.

Pe de altă parte în această interpretare se recunoaște străinului moștenitor, dreptul la valoarea imobilelor rurale cuprinse în moștenire, «de oare-ce asupra lor legea civilă îi dă, în calitatea sa de moștenitor un drept de proprietate»; cu alte cuvinte străinul are dreptul la valoarea imobilului rural în calitatea de proprietar al imobilului; or este un lucru elementar în drept că proprietatea este cel mai complect dintre drepturile reale, de oare-ce conferă titularului un drept absolut și exclusiv; de unde urmează că 'n ce privește străinul moștenitor ar trebui să admitem că el este un *proprietar sui generis*, de oare-ce are dreptul nu la însuși lucrul și avantajele care constituie atributele proprietății (usus fructus et abusus) ci numai la valoarea lui.

Este adevărat că defunctul Degré, care în calitatea sa de consilier la Inalta curte de casație a fost inspiratorul jurisprudenței stabilită de Inalta curte relativ la interpretarea art. 7 § 5 din Constituție, a dat o explicațiune subtilă a soluțiunei admise, destinată s'o justifice din punctul de vedere al principiilor de drept.

Moștenirea, zice savantul jurisconsult (2), nu e un chip de a dobândi nemiscătoare rurale (singulae res) ci un chip de a dobândi un *total de drepturi*, un *patrimoniŭ*, o *universalitate*.

Art. 7 § 5 din Constituție nu oprește prin urmare pe străini să dobândească o moștenire cuprinzătoare de nemiscătoare rurale, adică să primească *valoarea acestor nemiscătoare în bani*, căci *titlul universal nu strămută însuși lucrul în natură*, ci un tot ideal, un drept necorporal, o avere care se resumă în o valoare pecuniară».

După cum am arătat în studiul precitat, ni se pare că acest raționament plecând de la o premisă exactă ajunge la o concluzie greșită.

Este exact că elementele cari compun patrimoniul se reduc toate la ideea comună a unei

(1) A se vedea numerile 10, 12, 13, 20, 23 și 29.

(2) A se vedea Degré, *Scrieri juridice*, t. 3, p. 478.

valorii pecuniare de oare-ce patrimoniul nu cuprinde de cât drepturi și sarcini care sunt apreciable în bani; dar singura consecință care rezultă din această noțiune este că elementele care compun patrimoniul sunt fungibile, unele față cu altele, adică au între ele un raport de echivalență ceea-ce face că lucrurile care au eșit din patrimoniul sunt înlocuite prin acele dobândite în schimbul lor; dar din caracterul pecuniar al elementelor patrimoniale, oare urmează, după cum pretinde d. Degré că «titlul universal nu strămuta însuși lucrul în natură»?

De sigur că nu, căci de și succesorul universal, spre deosebire de succesorul cu titlu particular, nu dobândește numai totalitatea sa o fracțiune a bunurilor aflate în patrimoniul defunctului considerate *ut singuli*, ci însuși patrimoniul considerat ca o universalitate juridică, dar nu e mai puțin adevărat că el continuă personalitatea juridică a defunctului și, prin urmare, este substituit în mod activ și pasiv în locul defunctului, având ca și dânsul, calitatea de proprietar, de creditor și de debitor.

De altmintrelea nu poate exista nici o umbră de îndoială cum că n'adevăr concepțiunea legiuitorului este că moștenitorul are proprietatea lucrurilor moștenite în tocmai ca și defunctul, și aceasta rezultă atât din art. 644 Cod civ. care decide că «proprietatea bunurilor se dobândește și se transmite prin succesiune, prin legate, prin convențiune și prin tradițiune», de unde urmează că legiuitorul asimilează în ce privește achizițiunea proprietății bunurilor, transmisiunile cu titlu universal și cele cu titlu particular; cât și din art. 736 și 741 Cod civ. care recunosc fie-căruia din comoștenitori dreptul de a lua în natură partea sa succesorală din mobilele și imobilele succesiunii.

În a doua interpretare dată art. 7 § 5 din Constituție, Înalta curte de casație stabilește că *străinul este incapabil de a deveni proprietar de imobile rurale în România, dar totuși are dreptul de a realiza în bani valoarea imobilelor rurale moștenite și are acest drept, în calitate de creditor al valorii imobilelor rurale făcând parte din patrimoniul autorului său.*

Această nouă interpretare este, după părerea noastră, tot așa de puțin admisibilă ca și cea d'întăiu.

Aceiași concepțiune despre efectul transmisiunii cu titlul universal, care, nu s'ar strămuta însuși lucrul în natură, ci nu un total de drepturi, un patrimoniul, o avere care se resumă în o valoare pecuniară, servește de basă și acestor a doua interpretări, cu deosebirea însă că dreptul la valoare recunoscut moștenitorului străin, i'ar apar-

ține nu în calitatea de proprietar, căci el este incapabil de a deveni proprietar de imobile rurale în România, dar în calitate de creditor al valorii imobilului rural moștenit.

Or, este o noțiune elementară și clasică care ne vine din dreptul roman că obligațiunea saă dreptul de creanță consistă în un raport juridic «vinculum juris» cum se exprimă Justinian în Institutele sale, între două persoane una numită creditor, cea-l'altă numită debitor; dacă moștenitorul străin este considerat ca creditor, nu se vede însă unde este debitorul.

S'ar părea, din expresiunile întrebunțate de Înalta curte că «moștenitorul străin e creditor al valorii imobilelor rurale moștenite» ca și cum Înalta curte ar considera că imobilele rurale datoresc valoarea; dar un *drept de creanță asupra unui lucru*, este o concepțiune juridică cu totul nouă care nu are nici o basă în principiile legislațiunii noastre.

Este adevărat că noul Cod civil german, consfințind de altmintrelea legislațiunile celor mai multe State confederate germane, prevede în art. 1191, așa zisa datorie funciară «Grundschuld». Iată cum definește menționatul articol această instituțiune: «un imobil poate fi grevat în așa mod în cât acela în favoarea căruia există această sarcină să aibă dreptul de a obține plata unei sume de bani din valoarea aceluși imobil». Dar pe de o parte această datorie funciară din punctul de vedere juridic este un drept real de aceeași natură ca și ipoteca, cu singura deosebire că este un drept principal, existând prin el însuși care este garantat numai prin imobilul grevat pe când ipoteca este un drept accesoriu servind drept garanție unei creanțe în virtutea căruia creditorul are un drept de gaj general asupra întregului patrimoniul al debitorului alături cu acțiunea ipotecară.

Pe de altă parte un asemenea drept nu se poate concepe în legislațiunea noastră, căci numărul drepturilor reale este limitat în Codul civil. Or, nu vedem cum s'ar putea califica dreptul moștenitorului străin la valoarea imobilului rural, dacă l'am considera ca drept real?

Înalta curte pentru a justifica din punctul de vedere juridic, dreptul străinului de a vinde imobilele rurale moștenite, cu toate că n'are altă calitate de cât aceea de creditor al valorii acestor imobile, invoacă ca argument dispoziția art. 974 Cod civil. Nu credem că articolul citat ar putea fi aplicat în cazul de față. În adevăr, iată ce dispune art. 974: «Creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului lor, afară de acelea care i sunt exclusiv personali».

Dispoziția art. 974 nu este alt-ceva de cât

un corolar al principiului consfințit de articolele 1718 și 1719 Cod civil, din care rezultă că creditorii au un drept de gagiū general asupra bunurilor cari compun patrimoniul debitorului lor. Consecința dreptului de gagiū care constituie în acelaș timp sancțiunea acestui drept al creditorilor este tocmai facultatea recunoscută creditorilor prin art. 974 de a exercita acțiunile care aparțin debitorului lor. Prin urmare art. 974 își are aplicațiunea numai în cazul când un creditor exercită sub forma unei acțiuni un drept aparținând debitorului său. Rațiunea de a fi și scopul art. 974 fiind cele arătate este evident că cazul moștenitorului străin care vinde imobilele rurale moștenite nu intră de loc în prevederile art. 974 Cod civ.

Este adevărat că din principiul stabilit de art. 1719 Cod civ. care dispune că «bunurile unui debitor servesc spre asigurarea comună a creditorilor săi, urmează că un creditor are dreptul, pentru a obține plata creanței sale, de a urmări și de a vinde bunurile debitorului său. Creditorul, în asemenea cas, realizează dreptul său de gaj pe care îl conferă art. 1718 și 1719 dar vânzarea o face în numele debitorului său.

Prin urmare, regula stabilită de Inalta curte în decizia din 15 Ianuarie 1898 cum că moștenitorul străin are dreptul de a vinde său a realisa în bani fondurile reale în calitate de creditor al valorii acestor fonduri, regulă pe care regretatul Degré în adnotațiunea critică cu care întovărășește acea decizie, o traduce în următoarea formulă generală de principiu că «orî-cine are o creanță asupra unui lucru, e fără îndoială volnic să urmărească vânzarea lucrului», această aplicațiune a principiului formulat de d-l Degré este după părerea noastră greșită în specie.

În adevăr, axioma juridică enunțată că «orî-cine are o creanță asupra unui lucru, poate urmări vânzarea lucrului» este exactă în sensul că creditorul, cu toate că are drept numai la valoarea lucrurilor din patrimoniul debitorului său, totuși are dreptul să vînză aceste lucruri, dar această vânzare o face nu în numele său personal, ci în numele debitorului urmărit, ca subrogat în dreptul acestuia. pentru a obține ast-fel plata creanței sale, într'un cuvînt creditorul se compoartă ca un fel de procurator in rem suam.

Oare situațiunea este identică în cazul moștenitorului străin vânzând imobilul rural? Evident că nu. Dacă moștenitorul străin are numai calitatea de creditor, întrebarea firească se pune: cine e debitorul, în numele cui face el vânzarea imobilului rural, cine este proprietarul aceluși imobil?

Pe de altă parte, în legislațiunea noastră, vînzătorul are între altele, obligațiunea de a trans-

feră proprietatea lucrului vîndut, și această transmisiune de proprietate are loc chiar în momentul încheerii convențiunei când vânzarea are de obiect un lucru cert. Or, moștenitorul străin avînd drept numai la valoarea imobilelor rurale moștenite, *nefiind proprietar*, cum poate el să vînză aceste imobile și să transfere proprietatea lor la cumpărător?

Din toate considerațiunile mai sus dezvoltate, conchidem că soluțiunea admisă de Inalta curte cu privire la natura dreptului moștenitorului străin asupra imobilelor moștenite, nu numai că nu se poate justifica din punctul de vedere al principiilor de drept, dar este chiar în complectă contradicție cu sistemul legislațiunei noastre; că dacă interpretarea dată art. 7 § 5 din Constituție de suprema instanță judecătorească se poate explica prin intențiunea frumoasă de a da satisfacțiune sentimentului de echitate care ar putea fi nesocotit prin aplicarea strict juridică a menționatului articol, nu e mai puțin adevărat că misiunea principală a Inaltei curți este de a menține unitatea și fixitatea jurisprudenței în conformitate cu legea și principiile fundamentale ale legislațiunei; că dacă o lege este rău chibzuită nu urmează că poate fi înlăturată și înlocuită cu o soluțiune de echitate; în asemenea caz menirea Inaltei curți, după cum glăsuiesc art. 81 din legea ei organică, este de a comunica Ministerului justiției vîturile său neajunsurile legislațiunei existente și de a semna reformele necesare.

Dar nu ne facem ilusia că observațiunile noastre ar putea să aibă de efect să schimbe soluțiunea Inaltei curți; și fiind-că interpretarea dată art. 7 § 5 tinde a deveni jurisprudența Inaltei Curți în această materie, de aceea trebuie să punem în evidență motivele — orî-cât de puțin întemeiate ar fi dacă le examinăm mai de aproape, după cum am văzut — care servesc ca fundament teoriei admise de Inalta curte, pentru ca ast-fel să putem stabili sfera ei de aplicațiune.

Or, din acest punct de vedere, decizia Inaltei curți de la 12 Decembrie 1904 dată în secțiuni unite, este după părerea noastră, imposibilă de justificat.

În adevăr, după cum am arătat mai sus, dreptul la valoarea imobilelor rurale, recunoscut moștenitorului străin prin toate decisiile anterioare, se întemeiază pe ideia că moștenirea nu este un mod de a dobîndi nemișcătoarele rurale considerate ca singulae res, ci e un chip de a dobîndi un total de drepturi, un patrimoniu, o universalitate,

o avere care se resumă în o valoare pecuniară.

Or, este evident că această concepțiune nu poate servi a legitima tale quale, dreptul la valoare al străinului, de cât în cazul când e vorba de o *transmisiune cu titlu universal*, adică când străinul e moștenitor ab intestat sau legatar universal sau cu titlu universal, căci numai în aceste cazuri avem de a face cu transmisiunea unui patrimoniu, a unei universalități.

Teoria dreptului la valoare își mai poate avea aplicațiunea atunci când străinul e legatar cu titlu particular al unui imobil rural sau donatar al unui asemenea imobil, precum e în speța judecată de Inalta curte prin decizia sus menționată ?

De sigur că nu, căci în aceste două din urmă ipoteze, suntem în fața unei *transmisiuni cu titlu particular* și nu mai încapă nici o discuție că atât legatul cât și donațiunea unui lucru cert transferă însuși lucrul în natură spre a ne servi de expresiunea întrebuintată de regretatul Degré.

Prin urmare, argumentul de analogie pe care se întemeiază decizia precitată a Inaltei curți tinzând a stabili o identitate de situațiune din punctul de vedere juridic între transmisiunile cu titlu universal și cele cu titlu particular, și că deci aceleași motive impun ca interpretarea admisă în primul caz are să fie aplicată și în cazul din urmă, acest argument, care constituie singura bază a deciziei Inaltei curți, echivalează după părerea noastră, cu o lipsă totală de argumentare.

Alexandru Gerban

Laureat al Facultății de drept din Paris
Magistrat Trib. Ilfov

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secțiua I

Audiența de la 26 Maiu 1904

Președenția D-lui SC. POPESCU, Prim-Președinte

Păuna G. Popa Văduva cu I. Th. Megherelu și alții

Martori. — Termen pentru depunerea listei. — Nedeputarea ei în termen. — Sancțiune — Decădere absolută. — Apel. — Instanță de apel. — (Art. 186 Proc. civilă).

Termenul de cinci zile dat de art. 186 Proc. civilă, pentru depunerea listei martorilor, a fost prevăzut ca să nu se dea părților timp să alerge în căutarea și descoperirea de martori.

Ast-fel, dacă partea n'a depus la tribunal lista de martori în acest termen, decăderea este absolută și ea nu se mai poate servi de această probă nici în instanța de apel.

S'a ascultat d-l avocat B. Cernea din partea apelantei; și d-l avocat D. Comșa din partea intimăților.

Curtea deliberând,

Având în vedere apelul făcut de Păuna Gh. Popa Vă-

duva cum și cel făcut de Iancu T. Megherelu, Stan T. Megherelu, Moise T. Megherelu, Ion T. Megherelu, Joița Gheorghe, Mihaï Belciug și Cărstina Gheorghe Popa contra sentinței civile a tribunalului Argeș cu No. 10 din 1902, apeluri cari au fost conexe prin încheierea No. 579 din 13 Februarie 1903;

Având în vedere că prin sentința apelată s'a admis acțiunea intentată de Păuna Gheorghe Popa Văduva și s'a obligat cei-l'alți apelanți, cari figurau ca părâți în cauză, ca să 'i delase în absolută proprietate și posesiune averea imobiliară prevăzută în acțiune, situată în comuna Ungheni-Colțu, plasa Cotmeana-Gălășești, jud. Argeș, să-i plătească 100 lei cheltueli de judecată, iar Statului suma de 152 lei ca taxe și timbre, și s'a rezervat părâților dreptul de a intenta acțiune în reducere în caz când averea revendicată ar întrece cotitatea disponibilă a averei rămasă pe urma lui Tănase Megherelu; că, pentru a ajunge la această soluțiune, tribunalul a considerat actul de vânzare emanat de la acesta, pe temeiul căruia Păuna G. Popa a intentat acțiunea, nu ca o vânzare ci ca o donațiune deghizată valabilă, dar reducibilă în limita cotității disponibile; că, întru cât nu se stabilește quantumul averei rămase pe urma lui Tănase Megherelu, de aceea tribunalul a rezervat moștenitorilor săi dreptul la o acțiune în reducere;

Având în vedere că prin apelul său Păuna G. Popa cere: 1) ca moștenitorii lui Tănase Megherelu să fie obligați a 'i restitui și averea mobilă prevăzută în actul de vânzare asupra căreia tribunalul a omis a se pronunța, și 2) ca să se dea actului de vânzare adevărata lui calificare, întru cât rău a fost considerat de tribunal ca donațiune deghizată; că în tot cazul ereziil lui Tănase Megherelu nu ar putea ataca actul ca simulat și cere reducțiunea lui de cât dovedind că li s'a atins rezerva;

Având în vedere că prin apelul lor ereziil lui Tănase Megherelu tind la respingerea în totul a acțiunii introdusă de Păuna G. Popa susținând: 1) că numita ar fi fost căsătorită cu Tănase Megherelu, și că prin urmare vânzarea nu era permisă între soți, întru cât nu se găsea în nici unul din cazurile permise de art. 1307 C. civ.; 2) că ar lipsi cu totul consimțământul vânzătorului său că consimțământul 'i-a fost surprins prin dol; 3) că în cel mai rău caz actul simulează o donațiune deghizată; că în dovedirea acestor fapte a cerut a li se admite proba testimonială cu care să se precizeze asemenea și averea defunctului Tănase Megherelu, fiind-că expertul a înglobat în masa succesorală și averea lor proprie și făcându-se ast-fel o altă evaluare nu se poate ști care este cotitatea disponibilă și dacă rezerva lor a fost or nu atinsă;

Având în vedere că pentru a face dovada că între Păuna G. Popa și Tănase Megherelu a existat căsătorie, moștenitorii acestuia au cerut și tribunalul le-a încuviințat proba cu martori; că lista nefiind depusă în termen de cinci zile, tribunalul nu 'i-a mai primit să se folosească de această probă față cu textul clar al art. 186 Pr. civ.;

Având în vedere că numiții pretind că sancțiunea ar fi obligatorie numai pentru tribunal; că probele se pot repeta în apel și că prin urmare ar putea astăzi să se folosească de martori pentru a dovedi existența căsătoriei dintre Păuna P. Popa și Tănase Megherelu;

Având în vedere că, după cum rezultă din discuțiile urmate în Senat cu ocazia votării art. 186, termenul dat de cinci zile pentru depunerea listei martorilor a fost prevăzut tocmai ca să nu dea părților timp ca să alerge în căutarea și descoperirea de martori, și sub impresia acestor explicații date de d. ministru al justiției, articolul a fost votat; că dar, din moment ce partea n'a depus lista în cinci zile, decăderea e abso-

lută și ea nu se mai poate folosi de această probă nici în instanță de apel (*) . . . . .

(ss) Sc. Popescu, V. Pretorian. Oskar N. Niculescu

Opiniune

Sub-semnatul, vindu-mă în totul cu dispozitivul și motivele deciziei de mai sus, difer numai în ce privește neadmisibilitatea martorilor ce moștenitorii lui Tănase Megherelu propun spre a dovedi căsătoria ce ar fi existat între Păuna G. Popa și Tănase Megherelu, neadmisibilitate ce se deduce din art. 186 Pr. civilă, și această pentru următoarele motive :

Având în vedere că, din litera și spiritul art. 186 Pr. civilă, rezultă ca părțile cari vor și au dreptul de a administra proba testimonială în sprijinirea cererii lor, sunt datoare a depune lista de martori și a plăti citațiunile în termen de cinci zile de la admiterea acestei probe, iar ca sancțiune se dă pedeapsa de a nu mai putea propune martori după expirarea termenului de mai sus ;

Având în vedere că cestiunea de rezolut este aceea de a se ști, dacă partea, care la prima instanță a pierdut dreptul de a se servi de proba testimonială, mai poate uza de ea în a doua instanță ;

Considerând că e de principiu că apelul e devolutiv și că în apel se pot repeta și complecta probele administrate înaintea primei instanțe ;

Că, pe lângă aceasta, este iarăși de principiu că, fără text expres de lege, nu se poate ridica unei părți un mod de probațiune a pretențiunilor sale admise de lege ;

Că, a interpreta art. 186 Pr. civilă în sensul că acel ce a pierdut, prin trecerea celor cinci zile, dreptul de a propune martori la prima instanță, este decăzut și la a doua instanță de fond din acest drept, este a adăoga la lege și a proclama o decădere de drepturi, despre care art. 186 nu zice nimic ;

Că, din discuția urmată în Senat asupra acestui articol cu ocazia discutării actualei legi de procedură, nu s'a zis nici de ministerul justiției, nici de cei ce au luat parte la acea discuțiune, nici un cuvânt asupra înțelesului ce trebuie să se dea cuvintelor «sub pedeapsă, în caz de neurmare, să nu se mai poată folosi de această probă», ci totul s'a mărginit în a se dezbate care trebuie să fie termenul în înțelesul cărui trebuie propusă lista de martori, dacă legea sau judecătorii au să fixeze termenul depunerii listei și dacă martorii nu se pot prezenta și fără citațiuni ;

Că, prin urmare, nu se poate deduce din aceste debateri că legiuitorul, prin art. 186 Pr. civilă, ar fi decretat o decădere generală a dreptului de a uza de proba testimonială, dacă partea propunătoare a acestei probe a omis la prima instanță a propune lista martorilor în cele cinci zile prescise de zisul articol ;

Că, ast-fel fiind, partea care pentru acest motiv a pierdut la prima instanță dreptul de a uza de proba testimonială, o poate face în apel, dacă această probă ar fi admisibilă după lege și dacă ea ar fi utilă.

(s) C. G. Dâmboviceanu.

Adnotațiune. — Cestiunea dedusă în judecata Curții de fond, era a se ști, dacă în apel proba cu martori poate fi incuviințată, întru cât ea fusese respinsă la prima instanță după ce se promise în principiu, pentru că lista nu a fost depusă în termenul de 5 zile, prevăzut în art. 186 Pr. c.

Majoritatea se pronunță pentru negativă și se întemeiază pe explicațiunile date în Senat de d-l Ministru al justiției că legiuitorul prin aceste dis-

pozițiuni, a voit să împiedice părțile să alerge după martori de ocazie.

Dacă acesta este motivul legii, zice majoritatea, se înțelege pentru ce și decăderea de la acest drept e absolută.

Onorata Curte are însă grija a-și motiva și în fapt părerea sa, respingând ca inutilă dovadă cerută.

Așa fiind, această adnotațiune, nu poate avea de cât un interes curat doctrinar.

Dispozițiunile art. 186 Pr. c., încă de la promulgarea legii, a dat loc la dificultăți, cari, însă nu putem să le examinăm aci.

Mai ales unile administrațiunii publice, pe cari legiuitorul nu a avut gând să le isbească, au fost puse la impas. A trebuit multă atențiune, atunci când era vorba a se lua informațiuni de la serviciile așezate prin alte localități depărtate, pentru ca până la sosirea listelor de martori la autoritatea centrală, când această autoritate obținuse proba sau contra-proba testimonială, să nu își piarză termenul fatidic de 5 zile.

În lunga fiieră de servicii, era suficientă o cercetare mai amănunțită, când de pildă s'ar fi mutat din localitate martorii faptelor petrecute mult timp înainte, și dovada dreptății avea să dispară.

Tot ast-fel inconvenientele sistemului dovedite în pricinile de pe la judecătorii de pace, au înălțurat la cele mai multe din aceste dregători, aplicarea dispozițiunilor legii.

Poate că în această materie, viitorul ar fi a lărgi până la ori ce sumă dovada testimonială, ca și în comercial sau penal, ori cât de periculoasă să pare dovada, sub garanțiile unui drept larg de apreciere și de confruntare, pentru instanțele judecătorești.

Dar să nu ne hazardăm în considerațiuni, cari de sigur nu le-au avut în vedere legiuirea noastră.

Din contra, o recunoaștem, art. 186 citat țăr-murește printr'un text de procedură, aplicațiunea acestei dovezi, chiar și în comercial, unde ea abundă fără mari inconveniente.

Dar ca măsură de procedură, credem noi, ea a fost ordonată, nu spre a țăr-muri dovada dreptății, ci spre a nu lăsa posibilitatea de a ține în loc prin tărăgăniri inutile judecata finală a instanței, căci în definitiv subornarea martorilor poate avea loc și înaintea celor cinci zile. Ea este, o repetăm, o măsură de procedură contra șicanei, iar nu o decădere adăugată la procedură, în scopul de a știrbi întru ceva dreptul de dovadă ce rezultă din altă neclintită legiuire și pe care chiar noul legiuitor o socotește ca «folositoare pentru descoperirea adevărului» (argument art. 159 Pr. c. ; comp. art. 506 n. IV din aceeași legiuire).

E adevărat că textul art. 186 e cam obscur,

(*) Cele l'alte considerante a le Curții neinteresând speța și fiind constatări de fapt nu le am mai trecut aci. (N. R.)

și era mai bine dacă în loc de cuvintele arhaice «*sub pedeapsă*, în caz de neurmărire, să nu se mai poată folosi de această probă», să adăuga spre mai multă lămurire cuvintele «*dinaintea aceleiaș instanțe*».

Dar că prohibiția e de instanță și nu generală, cum o înțelege Curtea din București, rezultă chiar din textul acestui art. 186.

În adevăr art. 186, cu toată sancțiunea absolută ce se zice că ar cuprinde, după aceleași explicațiuni ministeriale ce 'i servesc de interpretare, e neîndoios că exceptează de la decăderea ce cuprinde, pe litigantul care, fără să justifice plata taxelor de citații, se prezintă în instanță aducând cu sine martori veniți de bună voie.

Alt-fel ar fi antinomie între art. 186 și 187.

Mai mult de cât atât. Dacă ar fi vorba de o nulitate atât de absolută, atunci ce mai însemnează ultimul aliniat din art. 186, că «*fie-care parte va putea să se împotrivescă la ascultarea unui martor, care nu e înscris în această listă....*»?

Dacă partea se împotrivesc, audierea nu are loc, iar dacă renunță tacit la această facultate, prin *à contrario* martorul poate fi audiat și *in afară de listă*.

Dar dacă nu s'a depus o listă? Și atunci, zicem noi, după *împotrivirea părții adverse*, cel l'alt implicat nu se mai poate folosi de această dovadă, cerând un termen, peste cel expirat dinaintea instanței în fața căreia se găsește.

De unde rezultă însă că trebuie să mergem și mai departe, și să zicem că de aci în colo nici o dată, adică nici în apel, nu se mai poate propune de acest litigant o asemenea dovadă?

Da, dacă înlăturăm principiul devolutiv al apelului!

Art. 206 încuviințează chiar la prima instanță, prelungirea unei cercetări prin martori, când este socotită ca necesară, iar art. 332 Pr. c., permite ca toate procedurile doveditoare să se poată repeta în apel, nu numai când au fost greșite, ci și atunci când au fost neîndestulătoare, de acord cu art. 208 care precizează că nulitatea mărturiilor nu atrage nulitatea cercetării.

A! dacă ar exista vre-un text de legiuire, care să zică din potrivă că procedurile doveditoare, nu se mai pot înfațișa în apel, întru cât nu au fost procluse dar refuzate la întâia instanță, și totuși nu s'ar putea deduce dintr'o asemenea prohibițiune, că atunci când, prin nepresintarea listei la timp, cercetarea acordată nu a avut loc de fapt la prima instanță, ea nu mai poate fi reînnoită sau completată la o Curte de fond.

Dar când este cert, prin admiterea contradicției a acestei dovezi, că ea a putut fi legalmente

propusă pe temeiul art. 1191 Cod civ. sau 46 urm. din C. com., și când în apel, asupra admisibilității în principiu, nu se opune nici o obiecțiune, atunci se mai poate zice că tardivitatea depunerii listei la grefa tribunalului a martorilor admiși acolo, ridică dreptul părții de a depune acum în termen o listă și a se sluji în apel de această dovadă, întru cât aci ea ar fi fost încuviințată ca utilă, pe temeiul regulilor din Condițiile ce consfințesc această dovadă?

Procedura în definitiv nu este de cât calea de urmat pentru a sancționa drepturile determinate în cele-l'alte Coduri, și reînnoită prin efectul apelului, ea nu nimicește ci consfințește principiile. De aceea, pe temeiul ultimului aliniat din art. 332 Pr. c., proba testimonială poate fi primită, nu numai atunci când ea a fost făcută la tribunal, ci și dacă ea n'a fost de loc propusă. Iar atunci când a fost propusă și admisă chiar în principiu, partea să decază absolut de la dreptul ei, deși e în apel, pentru un motiv de formă produs la prima instanță, în legătură numai cu admiterea probei la acea instanță?

Majoritatea înlătură ast-fel în totul principiul devolutiv al apelului, invocând ca unic argument desbaterile parlamentare.

Dar, în interpretarea legilor, aceste desbateri nu sunt decizive, mai ales la noi, unde pentru cele mai însemnate legiuri, izvoarele lor de pregătire lipsesc aproape cu totul. Ast-fel, între altele, pentru acest art. 186, nu se pot invoca desbaterile, căci nici Senatul, nici Ministru, n'au discutat nicăeri întinderea și limitele «pedepsei» ce introduce, ci alte cestiuni streine sancțiunii.

D-l consilier C. G. Dâmboviceanu cu drept cuvânt în mult judicioasă d-sale deosebită părere, pune la sfârșit argumentarea întemeiată pe aceste desbateri, căci mai presus de acele desbateri sau de ceia-ce printr'o muncită sfortare ar putea să reiasă din ele, e spiritul legiferantului care să presupune în tot-d'a-una perfect, și că a voit soluțiunea cea mai echitabilă și justă.

Jurisprudența pare și dansa înclinată spre părerea minorității. În adevăr, Curțile noastre de apel, în tot-d'a-una au admis dovada în asemenea cazuri, întemeindu-se pe efectul devolutiv al apelului. La Curtea de casație, n'a venit încă cestiunea. Totuși, relativitatea nulității pare a rezulta implicit din o deciziune a acestei Inalte instanțe, care hotărăște, că deși proba testimonială nu mai este admisibilă după trecerea termenului de cinci zile, însă hotărârea întemeiată pe o depunere de martori, a căror listă a fost prezentată peste termenul de cinci zile, nu este casabilă, întru cât instanța de fond s'a întemeiat nu numai

pe sinceritatea depunitorilor acestora, ci și pe alte elemente de dovadă, cari coroborează cu acele depunțiuni. (Cas. II, d. No. 566 din 20 Decemb. 1902 de respingere, dos. 2334/902). E adevărat că secția I pare a reveni asupra acestei jurisprudențe, decizând că îndată ce dovada cu martori n'a mai fost îngăduită, fiind-că lista nu s'a depus la timp, nici presumpțiunile nu mai pot fi admise în drept, deși după art 1203 din Codul civil, presumpțiunile sunt admisibile, atunci când în principiu este admisă dovada cu martori (Cas I, decizie de respingere cu No. 164 din 28 Martie 1903, dos. 311/902).

Grigore V. Maniu

Camera de punere sub acuzare a Curței de apel din Craiova
Audiența de la 6 Noembrie 1904

Președinția D-lui G. COMAN, Președinte
Petrache P. Docea, cere liberarea provizorie

Competență.—Liberare provizorie.—Cazurile când se poate acorda.—Instanța competentă a o acorda.—Acuzat trimis înaintea Curței cu jurați. — Nefuncționarea ei. — Competența camerei de punere sub acuzare de a se pronunța în asemenea cas asupra cererii de liberare.—(Art. 117 și 120 din Pr. pen.)

Liberarea provizorie se poate cere în ori-ce materie și în ori-ce stare a procesului, instanței dinaintea căreia afacerea este pendinte: la judecătorul de instrucție, la tribunal, la Curte și chiar la Curtea cu jurați, când dânsa funcționează.

În caz însă când Curtea cu jurați nu funcționează, Camera de punere sub acuzare rămâne sesizată de afacere, și prin urmare, dânsa este competentă a rezolva asemenea cereri de liberare provizorie.

Deliberând,

Având în vedere cererea făcută de Petrache P. Docea, pentru a fi pus în libertate provizorie pe cauțiune de sub mandatul de arestare No. 4116 din 21 Septembrie 1904, al d-lui jude instructor Dolj cab. II, în faptul de atentat la puoarea a copilei Aurelia Frantz Conrad, în etate mai mică de 15 ani;

Având în vedere că înainte de a se discuta această cerere, Camera de punere sub acuzare urmează a decide dacă este sau nu competentă a lua în cercetare această cerere, întru-cât acuzatul Petrache P. Docea, pentru acest fapt este trimis de această Cameră prin decisiunea sa cu No. 196 din 27 Octombrie a. c. spre a fi judecat de Curtea cu jurați din Dolj;

Având în vedere că în acest punct sa ivit divergență de păreri între subsemnații Noi: Gheorghe Orman și Constantin Valimărescu suntem de următoarea părere;

Având în vedere că după disp. art. 117 Pr. p. modificată, liberarea provizorie se poate cere în ori ce materie și în ori ce stare a procesului, instanței dinaintea căreia afacerea este pendinte, la judecătorul de Instrucție, la Trib, la Curte și chiar la Curtea cu jurați când aceasta va funcționa, de unde rezultă foarte învederat că pe timpul când Curtea cu jurați nu funcționează, camera de acuzare rămâne sesizată de afacere și este prin urmare competentă a se ocupa de asemenea cereri, căci a decide contrariu este a admite că legiuitorul care a voit să garanteze cât se poate mai mult libertatea individuală, a lăsat în suspensie dreptul acuzatului de a

cere liberarea sa provizorie pe cauțiune, pe tot timpul când Curtea cu jurați nu funcționează, ceea ce este inadmisibil; cu alte cuvinte, în acest interval nu are nici o instanță la care să se adreseze, și care se rezolve cererea sa de liberare;

Că camera de acuzare rămâne sesizată de afacere și este competentă a rezolva asemenea cereri pe tot timpul când Curtea cu jurați nu funcționează, mai reese și din disp. art. 120 Pr. p. care în partea II a acestui art. zice: Cu toate acestea chiar când acuzatul va fi fost pus sau lăsat în libertate, camera de punere sub acuzare va putea în urmă până la ziua cercetării procesului dinaintea juraților, ordoana arestarea lui, prin urmare, dacă camera poate să aresteze rămâne sesizată de afacere și poate să și libereze;

Pentru aceste motive, de acord cu d-l Procuror Gl. Ath. Herescu, declarăm că cererea de liberare pe cauțiune este bine adresată la camera de acuzare.

In fond,

Având în vedere cererea de liberare pe cauțiune a lui Petrache P. Docea;

Având în vedere și desvoltarea făcută de acuzat prin apărător d-l C. M. Ciocazan în ziua de 3 Noembrie 1904, și concluziile d-lui Procuror general Ath. Herescu care a fost pentru respingerea cererii și care s'a retras din ședință împreună cu grefierul camerei;

Având în vedere și faptul de atentat cu violență comis asupra unei copile numai de 3 ani și 3 luni, și art. 120 Pr. p, în unire cu concluziile d-lui Procuror general Ath. Herescu, camera, în majoritate, apreciind respinge cererea de liberare provizorie pe cauțiune și dispune trimiterea dosarului d-lui Procuror general spre cele legale.

(ss) G. Orman, G. Valimărescu.

Grefier (s) G. St. Geormăneanu.

Opinie

Considerând că după art. 117 Pr. p. cererea de liberare provizorie se adresează și o judecă instanța dinaintea căreia afacerea este pendinte; Că în speță, afacerea numai este pendinte la Camera de acuzare, căci dânsa încă de la 27 Octombrie 1904, prin decizia sa cu No. 196 a trimis pe acuzat să'l judece Jurații, pentru faptul ce a comis; prin urmare Camera de acuzare este desesizată și numai este dânsa competentă a statua asupra cererii de liberare provizorie a acuzatului;

Că argumentul tras din art. 120 Pr. p. că dacă Camera de acuzare de și sesizată poate aresta, poate să și libereze este un argument care crează lege, și dă un drept Camerei ce legea nu i l'a dat, fiind-că menționatul text vorbește numai de arestare, iar nu și de liberare, și legiuitorul dacă voia n'avea de cât să zică că Camera de acuzare poate să și libereze fiind desesizată, lucru ce n'a făcut, și știut este că materia penală este de strictă interpretare.

Pentru aceste motive, sunt de părere că Camera de acuzare nu mai poate să statueze asupra cererii de liberare provizorie a acuzatului fiind desesizată.

(s) M. Economu.

A apărut **Colecțiunea de legi financiare**, adnotate cu jurisprudența până la zi a Inaltei Curți de casație, lucrare datorită d-lui G. Bădulăscu, Grefier la Inalta Curte de casație. Prețul unui exemplar coprinzând 46 coale tipar, este de lei 6 pe hârtie obișnuită și lei 7 pe hârtie velină. Pentru cele legate în pânză se adaugă lei 1.50, iar în piele elegant și cu numele cumpărătorului lei 2.50. Comandele se primesc la autor și la Redacția acestui ziar, București, Calea Rahovei 5, de unde se expediază contra valoare: mandat postal sau ramburs. Porto privește pe cumpărător.